OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
CHRISTINE STIX-HACKL
przedstawiona w dniu 18 maja 2006 r. [1]

I — Wprowadzenie

1. W ramach niniejszego postępowania prejudycjalnego Verwaltungsgericht Sigmaringen wystąpił do Trybunału o dokonanie wykładni art. 7 rozporządzenia (EWG) nr 857/84 [2], zmienionego rozporządzeniem (EWG) nr 590/85 [3], oraz art. 7 rozporządzenia (EWG) nr 1546/88 [4].

2. W szczególności pytanie dotyczy kwestii zachowania przywileju kwoty referencyjnej mleka w przypadku rozwiązania umowy dzierżawy przez dzierżawcę, w sytuacji gdy wydzierżawiający nie jest producentem mleka, nie zamierza podjąć takiej produkcji ani nie ma zamiaru wydzierżawić ponownie powierzchni rolnej producentowi mleka.

1 — Język oryginału: niemiecki.

2 — Rozporządzenie Rady z dnia 31 marca 1984 r. w sprawie ogólnych zasad stosowania opłaty, o której mowa w art. 5c rozporządzenia (EWG) nr 804/68 w sektorze mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. L 90, str. 13).

3 — Rozporządzenie Rady z dnia 26 lutego 1985 r. (Dz.U. L 68, str. 1).

4 — Rozporządzenie Komisji z dnia 3 czerwca 1988 r. w sprawie zasad stosowania opłaty dodatkowej, o której mowa w art. 5c rozporządzenia (EWG) nr 804/68 (Dz.U. L 139, str. 12).

II — Ramy prawne

A — *Prawo wspólnotowe*

3. W związku z nadwyżką produkcji mleka we Wspólnocie w 1984 r. wprowadzono rozporządzeniem Rady (EWG) nr 856/84 z dnia 31 marca 1984 r. zmieniającym rozporządzenie (EWG) nr 804/68 w sprawie wspólnej organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych [5] system opłat dodatkowych od mleka. Zgodnie z art. 5c rozporządzenia Rady (EWG) nr 804/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych [6], zmienionego rozporządzeniem nr 856/84, pobiera się opłatę dodatkową od ilości mleka przekraczającej ilość referencyjną, która zostanie ustalona.

5 — Dz.U. L 90, str. 10.

6 — Dz.U. L 148, str. 13.

4. Na mocy rozporządzenia nr 857/84 ustalono w tym zakresie ogólne zasady stosowania opłaty, o której mowa w art. 5c rozporządzenia nr 804/68 w sektorze mleka i przetworów mlecznych.

4. W przypadku wygaśnięcia umów dzierżawy, o ile dzierżawca nie ma prawa do przedłużenia umowy dzierżawy na podobnych warunkach, państwa członkowskie mogą przewidzieć, że całość lub część ilości referencyjnej odpowiadającej gospodarstwu lub części gospodarstwa będącego przedmiotem dzierżawy pozostaje do dyspozycji odchodzącego dzierżawcy, jeżeli zamierza on kontynuować produkcję w sektorze mleka.

5. Artykuł 7 rozporządzenia nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85, stanowi:

5. Szczegółowe zasady stosowania niniejszego artykułu zostaną przyjęte zgodnie z procedurą określoną w art. 30 rozporządzenia (EWG) nr 804/68".

„1. W przypadku zbycia, dzierżawy lub przekazania w spadku gospodarstwa odpowiadająca mu ilość referencyjna jest przenoszona w całości lub w części na nabywcę, dzierżawcę lub spadkobiercę, na zasadach, które zostaną określone.

6. W tym zakresie art. 7 rozporządzenia nr 1546/88 zawiera z kolei następujące zasady szczegółowe:

Na wypadek przekazania gruntów władzom publicznym lub na cel publiczny państwa członkowskie mogą przewidzieć, z zastrzeżeniem ust. 3 akapit drugi, że całość lub część ilości referencyjnej odpowiadającej przekazanemu gospodarstwu lub części gospodarstwa pozostaje do dyspozycji odchodzącego producenta, jeżeli zamierza on kontynuować produkcję w sektorze mleka.

„Dla celów stosowania art. 7 rozporządzenia (EWG) nr 857/84 i z zastrzeżeniem ust. 3 tego artykułu ilości referencyjne producentów i nabywców w formule A i B oraz producentów prowadzących sprzedaż bezpośrednią są przenoszone na następujących zasadach:

[...]

1) w przypadku zbycia, dzierżawy lub przekazania w spadku całości gospodar-

stwa odpowiadająca mu ilość referencyjna jest przenoszona na producenta przejmującego gospodarstwo;

2) w przypadku zbycia, dzierżawy lub przekazania w spadku jednej lub kilku części gospodarstwa odpowiadająca im ilość referencyjna jest dzielona między producentów przejmujących gospodarstwo odpowiednio do powierzchni użytkowanej do produkcji mlecznej lub według innych obiektywnych kryteriów ustalonych przez państwa członkowskie. Państwa członkowskie mogą nie uwzględniać przekazanych części, których powierzchnia użytkowana do produkcji mlecznej jest mniejsza od określonej przez nie powierzchni minimalnej. Część ilości referencyjnej odpowiadająca tej powierzchni może zostać w całości włączona do rezerwy;

3) przepisy pkt 1 i 2 oraz akapitu czwartego znajdują zastosowanie przez analogię i zgodnie z ustawodawstwem krajowym do innych przypadków przekazania wywołujących po stronie producentów podobne skutki prawne;

4) w przypadku zastosowania przepisów art. 7 ust. 1 akapit drugi oraz ust. 4 rozporządzenia (EWG) nr 857/84, dotyczących odpowiednio przekazania gruntów władzom publicznym oraz przypadków wygaśnięcia umów dzierżawy gruntów bez możliwości ich przedłużenia na podobnych warunkach, całość lub część ilości referencyjnej odpowiadającej gospodarstwu lub części gospodarstwa stanowiącym przedmiot przekazania lub nieprzedłużonej umowy dzierżawy pozostaje do dyspozycji zainteresowanego producenta, jeżeli zamierza on kontynuować produkcję mleczną z zastrzeżeniem, że suma ilości referencyjnej pozostawionej mu w ten sposób do dyspozycji i ilości referencyjnej odpowiadającej gospodarstwu, które przejmuje lub na którym kontynuuje on produkcję, nie przekracza ilości referencyjnej, jaką miał on w dyspozycji przed przekazaniem lub wygaśnięciem dzierżawy.

Państwa członkowskie mogą stosować przepisy pkt 1, 2 i 4 do przypadków przekazania mających miejsce podczas okresu referencyjnego i po nim.

[...]".

7. Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3950/92 z dnia 28 grudnia 1992 r. w sprawie ustanowienia opłaty wyrównawczej w sektorze mleka i przetworów mlecznych [7], które weszło w życie dnia 1 kwietnia 1994 r., uchyliło i zastąpiło rozporządzenie nr 857/84.

7 — Dz.U. L 405, str. 1.

8. Artykuł 7 ust. 1 rozporządzenia nr 3950/92 stanowi:

„Ilość referencyjna odpowiadająca gospodarstwu zostaje przeniesiona wraz z gospodarstwem w przypadku jego zbycia, dzierżawy lub przekazania w spadku na przejmującego je producenta, na zasadach, które określą państwa członkowskie z uwzględnieniem powierzchni użytkowanej do produkcji mlecznej lub innych obiektywnych kryteriów oraz, ewentualnie, umowy stron. Część ilości referencyjnej nieprzeniesiona ewentualnie wraz z gospodarstwem zostaje włączona do rezerwy krajowej.

[...]".

B — *Prawo krajowe*

9. Republika Federalna Niemiec uregulowała przyznawanie ilości referencyjnych na mocy Milchgarantiemengenverordnung (rozporządzenia w sprawie gwarantowanych ilości mleka, zwanego dalej „MGV") z dnia 21 marca 1994 r. [8], zmienionego trzydziestym trzecim rozporządzeniem zmieniającym (33. Änderungsverordnung) z dnia 25 marca 1996 r. [9].

10. Paragraf 7 MGV stanowi:

„3a. W przypadku zwrotu wydzierżawiającemu części przedsiębiorstwa użytkowanych do produkcji mlecznej po dniu 30 września 1984 r. zgodnie z umową dzierżawy zawartą przed dniem 2 kwietnia 1984 r. nie następuje przeniesienie żadnej ilości referencyjnej, do 5 ha przekazanej powierzchni; ilość referencyjna odpowiadająca powierzchni przekraczającej 5 ha zostaje przeniesiona na wydzierżawiającego w połowie, jednak w wymiarze nie większym niż 2500 kg na hektar. Zasada ta nie ma zastosowania, jeżeli wydzierżawiający i dzierżawca zawrą inną umowę, dzierżawca wypowie umowę dzierżawy lub wydzierżawiający wykaże, że ilość referencyjna dotycząca produkcji mlecznej jest mu niezbędna do zaspokojenia potrzeb własnych, małżonka lub dzieci; w takich przypadkach na wydzierżawiającego zostaje przekazana maksymalna ilość 5000 kg na hektar. Ilość referencyjna przeniesiona na wydzierżawiającego stosownie do zdania pierwszego i drugiego, przydzielona na podstawie art. 3a ust. 1 akapit ostatni i ust. 3 zdanie pierwsze wariant drugi rozporządzenia (EWG) nr 857/84, przechodzi do dyspozycji Republiki Federalnej Niemiec, jeżeli przekazanie miało miejsce przed upływem terminu określonego w tym celu w aktach, o których mowa w § 1. Przeniesienie ilości referencyjnej zgodnie ze zdaniem pierwszym nie obejmuje ilości referencyjnej zwolnionej i przyznanej dzierżawcy odpłatnie na pod-

8 — BGBl. 1994 I, str. 586.
9 — BGBl. 1996 I, str. 535.

stawie przepisów § 2a ust. 4 zdanie piąte łącznie z § 2a ust. 3 Milchaufgabevergütungsgesetz.

[...]".

III — Stan faktyczny, postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

11. K. Leiprecht, wydzierżawiający, zawarł 15 listopada 1980 r. z ojcem A. Kiblera, skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym (zwanego dalej „skarżącym"), umowę dzierżawy 4,01 ha łaki przeznaczonej do produkcji mleka.

12. Skarżący, który w międzyczasie stał się następcą prawnym swojego ojca, wypowiedział umowę dzierżawy w dniu 30 listopada 1992 r. Wcześniej oddał w poddzierżawę M. Otta część kwoty referencyjnej bądź ilości referencyjnej mleka.

13. W dniu 16 grudnia 2002 r. K. Leiprecht, wydzierżawiający, zwrócił się do Amt für Landwirtschaft, Landschafts- und Bodenkultur w Ravensburgu (zwanego dalej „ALLB") o wydanie zaświadczenia dotyczącego części ilości referencyjnej przysługującej mu z tytułu zwrotu przedmiotu dzierżawy. We wniosku wskazał, że nie jest producentem mleka i nie zamierza podjąć takiej działalności.

14. Decyzją z dnia 5 maja 2003 r. ALLB wydał K. Leiprechtowi zaświadczenie stwierdzające po pierwsze, że od dnia 1 kwietnia 2003 r. została mu przyznana ilość referencyjna 4391,28 kg/ha z racji zwrotu 4,0166 ha łąki użytkowanej do produkcji mleka, i stwierdzające po drugie ilość referencyjną dostawy 11 817 kg, przy referencyjnej zawartości tłuszczu 4,08%.

15. Podczas gdy M. Ott będący poddzierżawcą kwestionuje jedynie błędne określenie referencyjnej zawartości tłuszczu, skarżący oraz K. Leiprecht wnieśli odwołania od zaświadczenia wydanego przez ALLB.

16. Decyzją Regierungspräsidium Tübingen z dnia 27 kwietnia 2004 r. oddalono odwołanie skarżącego. Na uzasadnienie tej decyzji urząd ten wskazał, że rozstrzygnięcie sprawy powinno było nastąpić na podstawie przepisów obowiązujących w dniu 30 listopada 1992 r. Tym samym urząd ten uznał, że

w postępowaniu zastosowanie powinno mieć rozporządzenie nr 857/84, natomiast wyrok z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie Thomsen [10], wydany w sprawie wykładni rozporządzenia nr 3950/92, nie ma zastosowania do sprawy.

17. Przeciwko tej decyzji w dniu 25 maja 2004 r. skarżący wniósł skargę do sądu krajowego. Tytułem uzasadnienia wskazuje on zasadniczo, że w chwili zwrotu przedmiotu dzierżawy ani M. Ott, ani K. Leiprecht nie byli producentami mleka. Wskazuje on, że wyrok w sprawie Thomsen można odnosić również do spraw podlegających zakresowi regulacji zawartej w art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84, tym bardziej że niezbędne jest odniesienie się do zasad stosowania opłaty dodatkowej, o której mowa w art. 5c rozporządzenia nr 804/68, które stosuje pojęcie „producent" w związku z przeniesieniem prawa do powierzchni oraz ilości referencyjnej.

18. Land Baden-Württemberg, pozwany w postępowaniu przed sądem krajowym (zwany dalej „pozwanym") podnosi, że okoliczność, czy przejmujący ilość referencyjną jest producentem mleka, nie jest rozstrzygająca. Pozwany uważa, że pojęcie „producent" nie występuje w art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85. Jego zdaniem wymaganie, by w przypadku wygaśnięcia umowy dzierżawy, aby móc otrzymać zwrot ilości referencyjnej, wydzierżawiający był producentem, pojawia się po raz pierwszy w art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92.

10 — Wyrok w sprawie C-401/99, Rec. str. I-5775.

19. Sąd krajowy uważa, że opierając się na dotychczasowym orzecznictwie, nie można udzielić jasnej i jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, czy zwrot ilości referencyjnej wydzierżawiającemu jest uzależniony od tego, czy jest on producentem. W przypadku odpowiedzi twierdzącej na to pytanie należy jeszcze ustalić, czy w przypadku zwrotu ilość referencyjna powinna pozostać w dyspozycji dzierżawcy, który dobrowolnie wypowiedział umowę dzierżawy.

20. W tych okolicznościach Verwaltungsgericht Sigmaringen postanowieniem z dnia 12 maja 2005 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 6 lipca 2005 r., przedłożył Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy przepisy krajowe, zgodnie z którymi w przypadku zwrotu wydzierżawionej części gospodarstwa ilość referencyjna odpowiadająca powierzchni gospodarstwa dzierżawcy użytkowanej do produkcji mleka powraca do wydzierżawiającego wraz ze zwracaną mu częścią gospodarstwa, nawet jeżeli w chwili zwrotu nie jest on producentem mleka, nie zamierza podjąć takiej produkcji ani nie ma zamiaru ponownie wydzierżawić tej powierzchni rolnej producentowi mleka, są zgodne z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (EWG) nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem (EWG) nr 590/85, i z art. 7 pkt 2, 3 i 4 rozporządzenia (EWG) nr 1546/88?

2) W razie odpowiedzi przeczącej na pierwsze pytanie — czy przepisy krajowe, zgodnie z którymi ilość referencyjna pozostaje w całości w rękach dzierżawcy tej części gospodarstwa po wygaśnięciu umowy dzierżawy, są zgodne z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (EWG) nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem (EWG) nr 590/85, i z art. 7 pkt 4 rozporządzenia (EWG) nr 1546/88, nawet w przypadku dobrowolnego rozwiązania umowy dzierżawy?".

IV — W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

21. Należy na wstępie przypomnieć, że w ramach współpracy sądowej w postępowaniach prejudycjalnych na sądzie krajowym spoczywa obowiązek ustalenia i oceny stanu faktycznego sprawy, podczas gdy zadaniem Trybunału jest dostarczanie sądowi krajowemu elementów wykładni koniecznych do rozstrzygnięcia określonego sporu [11].

22. W drodze pierwszego pytania prejudycjalnego sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy zgodnie ze wspólnotową regulacją dotyczącą opłaty dodatkowej od mleka obowiązującą przed wejściem w życie rozporządzenia nr 3950/92 — w szczególności zawartą w rozporządzeniu nr 857/84, zmienionym rozporządzeniem nr 590/85, oraz w rozporządzeniu nr 1546/88 — w przypadku zwrotu wydzierżawionej części gospodarstwa ilość referencyjna odpowiadająca powierzchni użytkowanej do produkcji mleka może wrócić do wydzierżawiającego, nawet jeśli nie jest on już producentem mleka, nie zamierza podjąć takiej działalności ani nie ma zamiaru ponownie wydzierżawić przedmiotowej powierzchni producentowi mleka.

23. W wyroku w sprawie Thomsen Trybunał orzekł, że w chwili wygaśnięcia umowy dzierżawy rolnej obejmującej gospodarstwo trudniące się produkcją mleka, całkowite lub częściowe przeniesienie związanej z nim ilości referencyjnej na wydzierżawiającego jest możliwe jedynie wtedy, gdy wydzierżawiający jest producentem mleka lub zamierza podjąć taką produkcję bądź w momencie wygaśnięcia umowy dzierżawy przekazuje pozostającą w dyspozycji ilość referencyjną na osobę trzecią będącą producentem [12].

24. Jednak w postępowaniu przed sądem krajowym istnieją wątpliwości dotyczące kwestii statutu producenta jako warunku uzyskania przeniesienia ilości referencyjnej związanej z powierzchnią dzierżawy na wydzierżawiającego w szczególności z tego

11 — Zobacz m.in. wyroki: z dnia 3 czerwca 1986 r. w sprawie 139/85 Kempf, Rec. str. 1741, pkt 12, z dnia 22 maja 1990 r. w sprawie 332/88 Alimenta, Rec. str. I-2077, pkt 9 oraz z dnia 11 kwietnia 2000 r. w sprawach połączonych C-51/96 i C-191/97 Deliège, Rec. str. I-2549, pkt 50.

12 — Wyżej wymieniony w przypisie 10 wyrok w sprawie Thomsen, pkt 41, 45 i 46.

względu, że wyrok w sprawie Thomsen został wydany w odniesieniu do rozporządzenia nr 3950/92, którego art. 7 ust. 1 — w odróżnieniu od mającego zastosowanie w niniejszej sprawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85 — wyraźnie zawiera pojęcie „producent".

25. Co się tyczy znaczenia tej różnicy, należy stwierdzić, że Trybunał w wyroku w sprawie Thomsen, przy dokonywaniu wykładni rozporządzenia nr 3950/92, wielokrotnie oparł się na zasadzie, że ilość referencyjna może być przyznana rolnikowi tylko wtedy, gdy jest on producentem [13].

26. Zasada ta wynika już z systematyki wspólnotowych przepisów w dziedzinie opłat dodatkowych od mleka [14]. Została ona przywołana przez Trybunał, jak słusznie zauważyła Komisja, jeszcze przed wyrokiem w sprawie Thomsen, w związku z wykładnią odpowiednich przepisów rozporządzenia nr 857/84 [15].

27. Z tego powodu wykładnia Trybunału w wyroku w sprawie Thomsen, zgodnie z którą wydzierżawiającemu można przyznać ilość referencyjną tylko wtedy, gdy jest on producentem, bądź zamierza podjąć produkcję mleczną lub ma zamiar ponownie wydzierżawić powierzchnię producentowi mleka, nie opiera się na treści rozporządzenia nr 3950/92, lecz odpowiada ogólnej zasadzie stanowiącej podstawę przepisów w dziedzinie opłat dodatkowych od mleka ogólnie, a w szczególności rozporządzeń nr 857/84 i nr 1546/88. W związku z powyższym wnioski, do których doszedł Trybunał w wyroku w sprawie Thomsen, można zatem zastosować również do niniejszej sprawy.

28. W konsekwencji na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85, oraz art. 7 akapit pierwszy pkt 1, 3 i 4 rozporządzenia nr 1546/88 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku zwrotu wydzierżawionej części gospodarstwa ilość referencyjna odpowiadająca powierzchni użytkowanej do produkcji mleka nie może powrócić do wydzierżawiającego, jeżeli w chwili zwrotu nie jest on producentem mleka i nie zamierza podjąć takiej produkcji ani nie ma zamiaru ponownie wydzierżawić przedmiotowej powierzchni producentowi mleka.

V — W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

29. W razie odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze w drodze drugiego pytania sąd

13 — Ibidem, pkt 32 i 39.

14 — Ibidem.

15 — Zobacz wyroki: z dnia 15 stycznia 1991 r. w sprawie C-341/89 Ballmann, Rec. str. I-25, pkt 9, oraz z dnia 17 kwietnia 1997 r. w sprawie C-15/95 EARL de Kerlast, Rec. str. I-1961, pkt 24.

krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy w przypadku wygaśnięcia umowy dzierżawy ilość referencyjna może pozostać zgodnie z rozporządzeniami nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85, oraz nr 1546/88 w całości w dyspozycji dzierżawcy, jeżeli umowa dzierżawy została rozwiązana dobrowolnie.

30. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem całość uregulowań dotyczących ilości referencyjnej opiera się na ogólnej zasadzie ustanowionej w art. 7 rozporządzenia nr 857/84 oraz art. 7 rozporządzenia nr 1546/88, zgodnie z którą ilość referencyjną przydziela się stosownie do powierzchni przekazanych gruntów i w konsekwencji jest ona przenoszona wraz z gruntami, do których została przydzielona [16].

31. W związku z tym ilość referencyjna jest co do zasady przenoszona tylko z powierzchnią gospodarstwa, z którym jest związana, o ile przeniesienie to następuje w formie i na warunkach przewidzianych w tym względzie w art. 7 rozporządzenia nr 857/84 i art. 7 rozporządzenia nr 1546/88. Innymi słowy, uregulowania dotyczące ilości referencyjnych wykluczają, poza wyjątkowymi sytuacjami przewidzianymi w prawie wspólnotowym, odrębne przeniesienie tych ilości [17].

32. W niniejszej sprawie można by ewentualnie rozważyć zastosowanie odstępstwa przewidzianego w art. 7 ust. 4 rozporządzenia nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85, do którego szczegółowe zasady stosowania zawarte są w art. 7 akapit pierwszy pkt 4 rozporządzenia nr 1546/88 [18].

33. Zgodnie z art. 7 ust. 4 rozporządzenia nr 857/84 państwa członkowskie mogą przewidzieć przyznanie ilości referencyjnej dzierżawcy odchodzącemu z gospodarstwa. Niezależnie od tego, że — jak zauważył rząd niemiecki — Republika Federalna Niemiec nie skorzystała z tej możliwości, już z treści powyższego przepisu wynika, że dotyczy on takiej sytuacji, w której dzierżawca po wygaśnięciu umowy dzierżawy niepodlegającej przedłużeniu zamierza kontynuować produkcję mleczną.

34. Jak poza tym wynika z motywu szóstego rozporządzenia nr 590/85, regulacja ta, podlegająca zresztą ścisłej wykładni jako odstępstwo od generalnej zasady, iż ilość referencyjna musi być przenoszona wraz z powierzchnią, z którą jest związana, została włączona do rozporządzenia nr 857/84, w celu zrekompensowania szkodliwych skutków ekonomicznych i socjalnych, jakie może powodować zastosowanie tej zasady u dzierżawcy w sytuacji, w której umowa dzierżawy

16 — Zobacz podobnie m.in. ww. w przypisie 15 wyrok w sprawie EARL de Kerlast, pkt 17, oraz wyrok z dnia 23 stycznia 1997 r. w sprawie C-463/93 St. Martinus Elten, Rec. str. I-255, pkt 24; ponadto zob. wyroki z dnia 27 stycznia 1994 r.: w sprawie C-98/91 Herbrink, Rec. str. I-223, pkt 13, oraz w sprawie C-189/92 Le Nan, Rec. str. I-261, pkt 12.

17 — Wyżej wymieniony w przypisie 15 wyrok w sprawie EARL de Kerlast, pkt 19.

18 — Zobacz w tym zakresie ww. w przypisie 16 wyrok w sprawie Herbrink, pkt 14.

wygasła, a dzierżawca zamierza kontynuować produkcję mleczną w innym miejscu.

35. Jak słusznie — moim zdaniem — zauważyła Komisja, z celu, który przyświeca temu odstępstwu, wynika, że dzierżawca, który, jak w niniejszym przypadku, dobrowolnie wypowiada umowę dzierżawy, nie zasługuje na taką samą ochronę jak dzierżawca, którego umowa wygasa i który dodatkowo nie może wystąpić o jej przedłużenie na podobnych warunkach.

36. Odstępstwo określone w art. 7 ust. 4 rozporządzenia nr 857/84, zmienionego rozporządzeniem nr 590/85, nie ma zatem zastosowania w sytuacji takiej jak w niniejszej sprawie.

37. W konsekwencji na drugie pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, iż art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84 oraz art. 7 akapit pierwszy pkt 4 rozporządzenia nr 1546/88 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku wygaśnięcia umowy dzierżawy ilość referencyjna nie może pozostać w dyspozycji dzierżawcy części gospodarstwa, jeżeli umowa dzierżawy została rozwiązana dobrowolnie.

38. W okolicznościach stanowiących podstawę postępowania przed sądem krajowym ilość referencyjna związana z powierzchnią dzierżawy, w związku z brakiem odpowiednich przesłanek, nie może w konsekwencji pozostać ani w dyspozycji wydzierżawiającego, który nie jest producentem, ani odchodzącego dzierżawcy, który dobrowolnie rozwiązał umowę dzierżawy. Jak zaproponowały rząd niemiecki oraz Komisja w odniesieniu do niniejszej sprawy, przedmiotowa ilość referencyjna powinna być zatem ewentualnie włączona do rezerwy krajowej, a następnie ponownie przydzielona.

VI — W przedmiocie kosztów

39. Wydatki rządu niemieckiego oraz Komisji nie podlegają zwrotowi. Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny w stosunku do postępowania zawisłego przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach.

VII — Wnioski

40. Na podstawie powyższych rozważań proponuję Trybunałowi udzielenie następującej odpowiedzi na pytania prejudycjalne:

1) Artykuł 7 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 857/84 z dnia 31 marca 1984 r. w sprawie ogólnych zasad stosowania opłaty, o której mowa w art. 5c rozporządzenia (EWG) nr 804/68 w sektorze mleka i przetworów mlecznych, zmienionego rozporządzeniem Rady (EWG) nr 590/85 z dnia 26 lutego 1985 r. oraz art. 7 akapit pierwszy pkt 1, 3 i 4 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1546/88 z dnia 3 czerwca 1988 r. w sprawie zasad stosowania opłaty dodatkowej, o której mowa w art. 5c rozporządzenia (EWG) nr 804/68, należy interpretować w ten sposób, że w przypadku zwrotu wydzierżawionej części gospodarstwa ilość referencyjna odpowiadająca powierzchni użytkowanej do produkcji mleka nie może pozostać w dyspozycji wydzierżawiającego, jeżeli ten w chwili zwrotu nie jest już producentem mleka i nie zamierza podjąć takiej działalności ani nie ma zamiaru wydzierżawić przedmiotowej powierzchni producentowi mleka.

2) Artykuł 7 ust. 1 rozporządzenia nr 857/84 i art. 7 akapit pierwszy pkt 4 rozporządzenia nr 1546/88 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku wygaśnięcia umowy dzierżawy ilość referencyjna nie może pozostać w dyspozycji dzierżawcy części gospodarstwa, jeżeli umowa została rozwiązana dobrowolnie.